

Møte tirsdag den 8. mai 2012 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 81):

1. Redegjørelse av utenriksministeren om viktige EU- og EØS-saker
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Arne Olsen og Laila Marie Reiertsen om utvidet sykelønnsordning for kreftpasienter, samt adgang til en fleksibel sykelønnsordning (Endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd) (Innst. 254 S (2011–2012), jf. Dokument 8:43 S (2011–2012))
3. Stortingets vedtak til lov om avtaler om deltidsbruksrett og langtidsferieprodukter mv. (Lovvedtak 50 (2011–2012), jf. Innst. 248 L (2011–2012) og Prop. 57 L (2011–2012))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i kommunelova m.m. (samkommune mv.) (Lovvedtak 51 (2011–2012), jf. Innst. 266 L (2011–2012) og Prop. 49 L (2011–2012))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i bustadbyggjelagslova (fusjon mellom boligbyggelag og heleide datteraksjeselskaper) (Lovvedtak 52 (2011–2012), jf. Innst. 246 L (2011–2012) og Prop. 66 L (2011–2012))
6. Referat

Presidenten: Representanten Sigvald Oppebøen *Hansen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Oskar J. Grimstad vil framsette et representantforslag.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:00:31]: På vegner av representantane Per-Willy Amundsen, Henning Skumsvoll og meg sjølv har eg gleden av å setje fram eit representantforslag om «norsk vannkraftpolitikk».

Presidenten: Representanten Svein Harberg vil framsette et representantforslag.

Svein Harberg (H) [10:00:55]: På vegne av representantane Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Eivind Nævdal-Bolstad og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om en strategi for økt internasjonalisering i utdanning og arbeidsliv.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson vil framsette to representantforslag.

Robert Eriksson (FrP) [10:01:31]: På vegne av representantane Solveig Horne, Vigdis Giltun, Laila Marie Reiertsen og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om å stanse utbetaling av velferds- og trygdeytelser ved barne bortføring.

På vegne av representantane Laila Marie Reiertsen, Vigdis Giltun og meg selv har jeg gleden av å framsette

et representantforslag om endringer i folketrygdloven vedrørende beregning av sykepenger for frilansere med både lønnsinntekt og næringsinntekt.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:02:15]

Redegjørelse av utenriksministeren om viktige EU- og EØS-saker

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [10:02:50]: Debatten i Stortinget etter redegjørelsen om viktige EU- og EØS-saker i november i fjor viste at engasjementet knyttet til EØS-avtalen er sterkt i denne sal, og at EØS-avtalen har bred støtte i Stortinget. Fem stortingsflertall og seks regjeringer har lagt denne avtalen og andre sentrale avtaler med EU til grunn for norsk politikk.

I januar kom den omfattende forskningsbaserte gjennomgangen av erfaringene med EØS-avtalen og øvrige avtaler med EU i rapporten NOU 2012: 2, Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU. Dette er et omfattende og grundig dokument og et viktig innspill ikke bare i vår samfunnsdebatt. Den møtes også med oppmerksomhet i en lang rekke europeiske land og i EU. Jeg vil uttrykke anerkjennelse til forskergruppen for det omfattende arbeidet og ikke minst for måten analyser og konklusjoner er gjort rede for i et godt og tilgjengelig språk.

Rapporten har to hovedbudskap: For det første peker den på positive effekter av EØS-avtalen for deler av norsk næringsliv, verdiskaping og samfunn, og for det andre på at avtaleverket knyttet til demokrati, deltakelse og medvirkning har svakheter.

Utenriksdepartementet er godt i gang med arbeidet med oppfølgingen av utvalgets vurderinger og anbefalinger i samarbeid med øvrige departementer. Den offentlige høringen av utvalgets rapport er nettopp ferdig. Det er kommet mange innspill, og arbeidet med å gjennomgå dem er startet. De synspunkter som framkommer i høringen, er viktige i den videre oppfølgingen av rapporten.

Like regler og sikkerhet for likebehandling er viktige prinsipper for EØS-samarbeidet. Det er et mål for den løpende politikken fra regjeringens side å sikre at norske interesser kan ivaretas gjennom sikkerhet for denne likebehandlingen. I økende grad vil det være viktig for denne politikken at vi blir oss avtaleverkets handlingsrom mer bevisst, både for å kunne påvirke og medvirke der vi ønsker, og også for å sette tydeligere grenser for hva som er EØS-relevant, og hva som ikke er det.

Nøkkelen til innflytelse og utnyttelse av handlingsrommet er god organisering og kompetanse på norsk side. Vi vil intensivere arbeidet med å sikre at vi politisk sett kommer tidlig nok på banen til å fremme norske interesser så effektivt som mulig. Vi vil styrke koordineringen i sektorovergripende saker, og vi vil se på hvordan vi utnytter handlingsrom i nasjonal implementering av regelverket,

der det er i vår interesse. Vi ønsker et kompetanseløft i forvaltningen for å sikre en bedre utnyttelse av eksisterende EU- og EØS-kompetanse.

Regjeringen vil til høsten legge fram for Stortinget en melding med vekt på hvordan vi kan utnytte det handlingsrommet som ligger i vårt forhold til EU. Vi ser fram til at Stortinget på dette grunnlaget kan foreta en samlet gjennomgang av dette viktige politikkområdet. La meg i denne sammenheng også anerkjenne den såkalte Alternativrapporten, som ble lagt fram før påske. Den bidrar med viktige analyser og forslag, som vi tar med oss i arbeidet med meldingen til Stortinget.

Vi har bak oss, og vi står midt i, en vanskelig tid for Europa. Vi står fortsatt i den krisen som traff verdensøkonomien i 2008. Krisen går sakte og gjennom ulike faser som har store økonomiske, sosiale og politiske konsekvenser.

Vi har sett et eurosamarbeid satt på prøve. Vi har opplevd et EU hvor dagsordenen har vært dominert av krisepakker. Det er særlig to forhold som vekker uro: For det første, den økende arbeidsledigheten. For det andre, den belastningen som krisen og dens konsekvenser er for folks tillit til demokratiet, både i enkeltland og på europeisk nivå.

Vi står på mange måter ved noen avgjørende veiskiller i Europa som følge av den økonomiske, politiske og sosiale krisen. Spørsmålene er mange. Klarer vi å forsvare våre verdier? Klarer vi fortsatt å styrke integrasjonen i Europa? Klarer vi å gjenreise tilliten til politikken og politikere? Og klarer vi å unngå at minoritetene må ta støytten?

Norge er forskånet for de verste stormkastene ute i Europa. Likevel er det viktig at også vi bidrar til å dempe krisen, både som solidaritetshandling og fordi økonomisk og finansiell stabilitet i landene rundt oss også tjener norske interesser. Dette er bakgrunnen for at Norge yter omfattende bidrag til IMF's internasjonale innsats, både i Europa og andre steder. I desember ga Norge IMF tilbud om nær 55 mrd. kr i nye lån, gitt at dette ble en del av en bred internasjonal innsats, og gitt Stortingets samtykke. Enighet om en slik innsats er nå på plass, og regjeringen vil om kort tid legge fram en proposisjon til Stortinget om dette.

Har vi så sett bunnen? Peker utviklingen opp eller videre ned? Ingen vil kunne blåse «faren over» for Europas økonomi. Situasjonen virker nå litt mindre uoversiktlig og noe mer stabil enn før jul. Men den er likevel fortsatt skjør, og usikkerheten er fortsatt stor. EU-toppmøtet 1. og 2. mars var det første av sitt slag på lenge hvor dagsordenen ikke var dominert av krisen alene.

Men mye gjenstår. Tall som ble lagt fram i begynnelsen av mai, viste rekordhøy ledighet i eurosonen. I arbeidsstyrken er hver femte greker, hver sjuende portugiser og hver tiende italiener nå arbeidsledig. Men verst rammet er Spania, der hver fjerde person i arbeidsstyrken nå står uten arbeid. Sammen med en sårbar banksektor, store innstrammingsbehov i offentlig sektor og en økonomi som krymper, gir dette grunnlag for bekymring og uro i markedene.

Situasjonen i Spania illustrerer at vi har å gjøre med problemer som er sammensatte og omfattende. Men det handler ikke bare om målbare størrelser som statsgjeld og

rentenivå. Faktorer som tillit og forventninger er like viktige. De grunnleggende problemene EU og mange EU-land står overfor i dag, kan bare løses skritt for skritt, tiltak etter tiltak. Mot og tålmodighet må stå sentralt.

Av de mer langsiktige problemene som Europa står overfor som følge av den økonomiske krisen, er økningen i ungdomsledigheten den mest alvorlige. I mange europeiske land er arbeidsledigheten blant unge under 25 år doblet eller mer siden finanskrisen slo inn for fire år siden. I Spania er ungdomsledigheten over 50 pst. og i EU som helhet over 20 pst.

Vi ser nå også i Norge konsekvensene av den økende ungdomsledigheten ute i Europa. For første gang opplever vi en økt pågang av jobbsøkere fra Sør-Europa. Dette kommer i tillegg til den innvandringen vi allerede er blitt vant med fra land i Sentral-Europa.

Europa har ikke råd til en generasjon med unge uten jobb og svekket tro på fremtiden. Det danske EU-formannskapet har sysselsetting som ett av sine prioriterte områder. Det er ikke tilstrekkelig å rydde opp i statsfinansene for å skape nye arbeidsplasser. Det må også skapes ny økonomisk vekst. Dette krever en fin balansegang i utformingen av den økonomiske politikken, hvor de pengepolitiske og finanspolitiske virkemidlene EU og EU-land rår over, blir satt på prøve. Mange kriserammede land har også behov for å gjennomføre tiltak i arbeids- og produktmarkedene for å få økonomien til å fungere bedre.

Vi har denne helgen opplevd ikke mindre enn tre valg i Europa. I det franske presidentvalget vant sosialisten François Hollande, som har signalisert sterkere vektlegging av de unges situasjon og tiltak for vekst og sysselsetting – og ikke en ensidig vekt på innsparinger. I Hellas har vi fått et valgutfall som gjør det krevende å etablere en styringsdyktig regjering. Situasjonen er nokså uavklart, men det som er klart, er at et selverklært nynazistisk parti har kommet inn i parlamentet. Det er foruroligende. I Serbia er det også uklart hvem som vil vinne regjeringsmakten etter helgens parlamentsvalg. Også der har økonomiske problemer spilt en betydelig rolle for valgutfallet.

Jeg vil i dag også si noe om en del av Europa som har havnet litt i skyggen av nyhetene fra det kriserammede Sør-Europa, og det er de baltiske og sentraleuropeiske landene, som ble medlemmer av EU i 2004 og 2007. Som ennå forholdsvis unge demokratier og markedsøkonomier står de i en spesiell situasjon i et Europa preget av store utfordringer.

På Europas frigjøringsdag, som er i dag, er det på sin plass å minne om hvilket historisk løp disse statene har tilbakelagt, og hvor viktig dette har vært for Norge og for Europa. Utvidelsen av EU var en modig beslutning. Den hadde vidtrekkende konsekvenser for en del av Europa som ikke historisk har vært en del av det europeiske demokratiets kjerneområde.

Utsikten til EU-medlemskap og veien til selve medlemskapet virket stabiliserende og forankret prinsipper om rettsstat, demokrati og markedsøkonomi.

Utfordringene – økonomiske, sosiale og demokratiske – har imidlertid vært enorme. Og jobben er ennå ikke avsluttet. Selve utvidelsesprosessen pågår fortsatt. Siden

forrige redegjørelse er det blitt klart at EU, og EØS, vil få et nytt medlem i Kroatia.

De baltiske og sentraleuropeiske landene står fortsatt midt i en krevende europeisk integrasjonsprosess. Den økonomiske krisen treffer mange av dem hardt, med omfattende nedskjæringer som resultat.

Poenget mitt er at Norge skal ta medansvar for å støtte disse landene, som er våre partnere og i mange tilfeller allierte. Vi er deltakere i det samme indre marked, og selv om de ti nye medlemslandene i Baltikum og Sentral-Europa fortsatt er et relativt begrenset eksportmarked for norsk økonomi, er eksporten mellom to- og tredoblet fra 2005 til 2011, med særlig sterk oppgang fra 2010. Veksten har faktisk vært raskere enn veksten i vår eksport til Asia. Det er verdt å merke seg. Vi selger i dag nesten dobbelt så mye til disse ti landene i Baltikum og Sentral-Europa som vi gjør til Kina. Alt tyder på at dette markedet vil fortsette å stige i betydning for norsk eksportøkonomi. I tillegg har EØS-midlene, om lag 1,28 mrd. euro for perioden 2004–2009 og om lag 1,79 mrd. euro for perioden 2009–2014, hatt betydning for våre bilaterale forbindelser med disse landene. Avtalene med alle mottakerlandene for denne programperioden er nå på plass, etter detaljert og inngående arbeid. Den siste rammeavtalen ble undertegnet med Portugal 28. mars i år.

EØS-midlene er både et tydelig og solidarisk bidrag til økonomisk og sosial utjevning i Europa. Vi bidrar også sterkt innen miljøsektoren. I tillegg er EØS-midlene et virkemiddel for å fremme kontakt mellom Norge og mottakerlandene. Regjeringen vil legge fram en melding til Stortinget, Meld. St. 20 for 2011–2012, om EØS-midlene i denne sesjonen. Det vil gi en anledning til å se EØS-midlenes betydning i et videre politisk perspektiv.

I morgen innledes statsbesøket til Polen. Norge har et nært og stadig tettere forhold til dette landet. Ja, Polen er vel det landet i Europa som er kommet Norge og nordmenn nærmest siden endringene på det tidlige 1990-tallet. Vårt økonomiske samarbeid er i kraftig vekst. Eksporten til Polen var på 5,4 mrd. kr i 2005 mot 15,7 mrd. kr i 2011. Importen var på 6,2 mrd. kr i 2005 mot 13,4 mrd. kr i 2011. Polen er også det landet som mottar mest EØS-midler – 578 mill. euro i perioden 2009–2014, om lag 1 mrd. kr per år – noe som gir et omfattende samarbeid med landet. Det er vel det landet som mottar mest penger til utviklingsformål av samtlige av Norges partnere.

Polakker utgjør i dag den største innvandrerguppen i Norge. Dette har vi hatt stor nytte og glede av. Polakker i Norge bidrar til å styrke båndene til Polen, og rundt 1 500 norske studenter i Polen bidrar på tilsvarende måte. Vi skal verdsette effektene av disse kontaktflatene.

Polen har så langt klart seg godt gjennom den økonomiske krisen. I 2011 gjennomførte landet et EU-formannskap som anses som meget vellykket. Polens tiltakende betydning som en tung aktør i Europa gjør også at vårt bilaterale forhold blir viktigere. Det har stor betydning for oss at en nærliggende stat vi har så mange sterke bånd til, vokser fram som et nytt kraftsentrum i europeisk politikk. Regjeringen vil derfor arbeide for å styrke og videreutvikle relasjonene med Polen.

Til de baltiske statene har Norge også et nært forhold. Det norske økonomiske engasjementet i regionen er betydelig. Norge er fjerde største utenlandske investor i Estland, sjette største i Latvia og åttende største i Litauen. Vårt politiske samarbeid er tettere enn med de fleste andre europeiske land, bl.a. også gjennom det nordisk-baltiske samarbeidet. Også på lokalt og regionalt nivå er båndene tette. Særlig Latvia og Litauen har opplevd en meget vanskelig tid under finanskrisen, med sterkt fall i BNP og økning i arbeidsledigheten. Estland, som er blitt medlem av eurosone, har klart seg bedre.

Det er slående i hvilken grad de baltiske landene har vist seg i stand til å håndtere store økonomiske utfordringer. Samtidig er de også eksempler på hvordan små og åpne overgangsøkonomier er ekstra sårbare for de sosiale konsekvensene av økonomiske kriser. Dette understreker betydningen av de bidrag EØS-midlene kan gi.

Gjennom disse midlene bidrar vi også til å styrke fundamentale europeiske verdier som demokrati, rettsstat og toleranse. Bekjempelse av rasisme og hatefulle ytringer er viktig, særlig blant ungdom. Romfolket og andre sårbare grupper har behov for særskilt oppmerksomhet. I Europa er det særlig Europarådet vi ser til for standarder for menneskerettigheter og rettsvesen. For å styrke innsatsen på disse områdene har vi derfor involvert nettopp Europarådet som en aktiv samarbeidspartner i flere EØS-programmer – som altså får nytte av EØS-midlene direkte og indirekte.

Mange, også her hjemme, ser på utviklingen i Ungarn med stor uro. Den økonomiske situasjonen er krisepreget. Regjeringens bruk av et konstitusjonelt flertall i parlamentet til bl.a. å omskrive grunnloven vekker bekymring fra mange hold. EU har innledet såkalt traktatbruddprosedyre og varslet mulige tiltak mot landet. Tunge stemmer i det sivile samfunn, både i og utenfor Ungarn, reagerer på politiseringen og ensrettingen av samfunnet. Ikke minst vekker det velbegrunnet bekymring at et ekstremt høyreparti – Jobbik – har opparbeidet seg betydelig støtte. Jobbik, som har en rasistisk, antisemittisk og demagogisk retorikk endog med tilknytning til uniformerte grupper, tillates å gjøre tilværelsen vanskeligere for minoriteter som romfolket og jøder.

Det trenger ikke nødvendigvis være et demokratisk problem at en regjering med et stort flertall bak seg i parlamentet utøver den makt den har vunnet gjennom åpne og frie valg, slik Fidesz-regjeringen har gjort. Men demokrati handler om mer enn frie valg. Det handler også om grunnleggende rettferdighet, rettigheter og respekt for mangfoldet i samfunnet. Dette fordrer at de som utøver politisk makt, ikke undergraver de plattformene et samfunn har, og skal ha, for å fremme andre synspunkter og interesser enn makthavernes. Norge er venn, partner og alliert med Ungarn. De historiske båndene er mange og sterke. Derfor skal vi påpeke at den utviklingen vi i dag ser i Ungarn, gir grunn til bekymring, og vi skal våge å ta disse bekymringene opp med våre ungarske motparter. Dette har jeg også fremholdt overfor min ungarske kollega.

Byggingen av velfungerende demokratier er et vedvarende og pågående prosjekt. Det gjelder ikke minst for

de forholdsvis unge demokratiene i Baltikum og Sentral-Europa. Men økonomikrisen har vist at det også gjelder andre steder. Velfungerende demokratisk politikk må bale med tunge – og mange – trusler: styringsproblemer, korrupsjon og fremme av egne interesser på fellesskapets bekostning. Konsekvensene – der dette får råde – er klare: vanstyre, sløsing med ressurser og tapt tillit.

Slike problemer har de beste livsvilkår der demokratiet er smalt, der få engasjerer seg, få har informasjon og få blir hørt. Derfor er et aktivt og sterkt sivilt samfunn en avgjørende komponent i den videre byggingen av demokratiet i Europa.

Gjennom EØS-midlene har vi nå ferdigforhandlet NGO-fond – altså med frivillige, ikke-statlige organisasjoner – med alle mottakerlandene. Disse fondene kommer til å utgjøre en meget stor andel av totalfinansieringen for den frivillige sektor i disse landene. Særlig gjelder dette på områder som demokratibygging og fremme av menneskerettigheter. Det betyr igjen at utviklingen av sivilt samfunn i en stor del av Europa over de neste årene vil påvirkes av norske midler. Vi skal være oss bevisst denne rollen. Den gir en unik mulighet for Norge til å gi et bidrag av varig verdi til den videre utviklingen av demokratiet i Europa.

Da Lisboa-traktaten trådte i kraft, var ett av målene å gjøre EU til en tydeligere utenrikspolitisk aktør. Høyrepresentanten Catherine Ashton har en krevende oppgave med å sette EUs preg på internasjonal politikk i en tid hvor EU-landenes oppmerksomhet først og fremst er rettet mot å løse den økonomiske krisen.

Å samle de 27 bak felles posisjoner er et møysommelig arbeid med mange motkrefter. Ashtons oppgave er å etablere grunnlaget for den nye utenriktjenesten og arbeidsmetoden for en felles utenrikspolitikk. Den oppgaven har hun løst med stor tålmodighet og smidighet. Fra norsk side verdsetter vi at hun og hennes tjeneste har vist en åpen dør til Norge på mange områder. Sammen har vi vist at vi kan samarbeide nært og effektivt, som i Midtøsten, der Ashton var vert da Norge ledet det siste AHLC-møtet i Brussel i mars, i utviklingen av arktisk politikk markert gjennom Ashtons besøk til Svalbard i februar, og i forhold til Myanmar, der vi samordnet budskapet til reformkreftene i landet.

Verden trenger en sterk europeisk stemme som kan stå opp for verdier som menneskerettigheter, demokrati, rettsstat og likhet. Vi ser også at EU igjen har tatt lederskap i de internasjonale klimaforhandlingene. Det er i Norges interesse å ha et sterkt EU på den utenrikspolitiske arenaen, for det er med de europeiske landene vi har flest felles interesser. Vi har i stor grad sammenfallende verdier og vurderinger med EU, og vårt samarbeid på det utenrikspolitiske området er – og bør være – nært.

Kontaktflaten og samarbeidet mellom EU og Asia utvikler seg også raskt. Til sammen omfatter EU og Asia om lag 60 pst. av verdens befolkning og økonomi. Gjennom den såkalte Asia–Europe Meeting, ASEM, er det etablert en fast møteplass mellom regjeringene i Asia og Europa, med EU som det sentrale utgangspunktet i Europa. På norsk initiativ er det nå klarlagt at også andre europeiske land utenfor EU kan delta i dette samarbeidet. Norges for-

melle tilslutning vil finne sted på ASEM-møtet i Laos senere i år. Det vil gi oss mulighet til å ivareta våre interesser på en viktig internasjonal møteplass hvor spørsmål som klima og miljø, finans, energi, nordområdene og demokratiutvikling kan diskuteres.

Det utenrikspolitiske samarbeidet med EU har også en parlamentarisk side. Jeg vil i denne sammenheng berømme Stortinget for å ha sikret Norge fast observatørstatus med fire representanter i det forumet som skal utøve parlamentarisk tilsyn med EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk. Dette er et vesentlig gjennombrudd og vil fra høsten av gi oss mer forutsigbarhet og et nyttig innblikk i hva som skjer på dette området i EU.

I noen sammenhenger er sterke, felles europeiske markeringer viktig, som i møte med utviklingen i Hviterussland, hvor utviklingen er bekymringsfull. EU har over tid innført sanksjoner mot Hviterussland som også Norge har sluttet seg til. EU og Norge – ikke minst ved stortingsrepresentantenes engasjement – arbeider også for å støtte opp om demokratibestrebelsene i Hviterussland gjennom kontakt med det sivile samfunn. Ett eksempel er European Humanities University i Vilnius, som tilbyr høyere utdanning til hviterussiske studenter utenfor landets grenser. Norge støtter dette universitetet gjennom Nordisk ministerråd.

EUs naboskapspolitikk strekker seg ikke bare mot sør og øst – som til den arabiske verden, der Europa har både ansvar og muligheter til å bidra positivt. Den strekker seg også mot nord, til våre nærområder. Det er i Norges interesse at EU engasjerer seg sterkere i nordområdene. Også i nordområdepolitikken har vi mange fellesinteresser med EU.

Det er ønskelig at EU tilegner seg økt kunnskap om nordområdene, noe høyrepresentant Ashtons besøk til Svalbard bidro til. EUs grenseoverskridende program i nord, som Interreg., er viktig både for Norge og for våre naboer i regionen. Gjennom bl.a. EUs nordlige dimensjon er Norge – sammen med Island og Russland – i tett dialog med EU om nordområdepolitikken. Fra norsk side ønsker vi at EU engasjerer seg enda sterkere i de regionale rådene. Vi støtter derfor opp om EUs ønske om status som fast observatør i Arktisk råd.

I EU er den felles fiskeripolitikken under revisjon. Norge har aktivt deltatt med våre syn på hvordan denne politikken bør utvikles. Dette er viktig fordi EU og Norge forvalter felles bestander, men også fordi Norge har en fiskeripolitikk som gir gode resultater. Europakommisjonen har foreslått flere tiltak som vil trekke den felles fiskeripolitikken nærmere den norske. Et godt eksempel på dette er forslaget om å innføre et utkastforbud i EU, dvs. forbud mot å kaste ut fisk som er fisket, men som ikke har kvote. Dette er et bærende prinsipp i norsk fiskeriforvaltning. Vi er derfor tilfreds med at dette prinsippet nå er foreslått innført i hele EU.

La meg til slutt på dette punktet om utenrikspolitisk samarbeid med Europa også nevne dialogen om utenriks- og sikkerhetspolitikk med våre nordiske naboer. Det nordiske samarbeidet på dette feltet er i utvikling til tross for tilhørighet til ulike organisasjoner som EU og NATO. Senest for noen dager siden var de nordiske utenriksminist-

rene samlet i Stavanger, der vi bl.a. diskuterte hvordan Norden kan samordne og forene sin innsats overfor landene i Midtøsten og Nord-Afrika, som følge av den arabiske våren. Vi var også der i stand til å markere klare nordiske og europeiske posisjoner i forhold til bekymringsfull utvikling i land som Hviterussland og Ungarn, og dermed markere et politisk budskap som disse lederne får med seg.

EUs felles energipolitikk er blitt langt mer ambisiøs. Energiområdet er et viktig samspill mellom Norge og EU. Vi er EUs største energileverandør etter Russland. Nå, som tidligere, er sikker forsyning av energi en av de viktigste forutsetningene for økonomisk utvikling, både i vårt land og i EU. Dette gir også et positivt norsk bidrag inn mot et Europa i økonomisk krise – forutsigbarheten om at Norge leverer etter avtaler.

Samtidig ser vi at klimapolitikken legger nye føringer for energipolitikken. Det er naturlig, og det er ønskelig. I tillegg er store endringer underveis når den største økonomien i EU, Tyskland, har besluttet å fase ut kjernekraften. EU er i ferd med å utarbeide et veikart for energisektoren fram mot 2050. Utgangspunktet er et mål om å redusere klimagassutslippene med 80–95 pst. under 1990-nivå i 2050. Veikartet diskuteres nå i Rådet. Vi har spilt inn norske synspunkter på dette veikartet i flere omganger og vil fortsette å følge godt med i EUs prosesser fremover.

Veikartet inneholder fem forskjellige scenarier for utviklingen fram mot 2050, som alle skal lede fram til dekarbonisering av energiproduksjonen. Alle scenarioene innebærer en økning i fornybar energi innen EU. Alle scenarioene plasserer også gass i en sentral rolle som det klart mest klimavennlige alternativet blant fossile energikilder. På lengre sikt vil utviklingen av fangst og lagring av CO₂, såkalt CCS-teknologi, få større betydning. Derfor var det tydelige EU-nærværet gjennom energikommisjonær Oettinger ved åpningen av testsenteret på Mongstad i går, 7. mai, velkomment.

EU har også lagt fram forslag i det siste som berører forhold dels innenfor og dels utenfor det geografiske virkeområdet for EØS-avtalen. Jeg tenker her særlig på forslaget til forordning om offshore sikkerhet, som Europakommisjonen la fram i fjor høst. La meg gjøre det klart: Vi deler ønsket om høyest mulig sikkerhet i offshorenæringen, men det må skje på en måte som bidrar til å nå målene, og det må ikke skape uklarhet. Regulering av områder utenfor EØS-avtalens geografiske virkeområde vil etter vår vurdering ikke være EØS-relevant. Det foreslåtte regelverket for offshoresikkerhet har dessuten etter vårt syn marginal innvirkning på det indre marked. Med unntak av formålet om å beskytte mot forurensning ligger også formålet med forordningen utenfor EØS-avtalens saklige virkeområde. Vi legger derfor til grunn at det heller ikke vil være saklige hensyn som tilsier at denne forordningen – hvis EU skulle ende med å vedta den – må innlemmes i EØS-avtalen.

Dette betyr ikke at Norge vil stille seg utenfor arbeidet med å bedre sikkerheten for offshore petroleumsvirksomhet i Europa. Tvert imot – Norge har over årtier utviklet et anerkjent godt system for å ivareta sikkerheten i oljevirksomheten. Dette anerkjennes i EU og tjener i mange sammenhenger som et eksempel til etterfølgelse. Ja, kom-

misjonær Oettinger sa til og med til meg at det norske systemet her var gullstandarden. Norske myndigheter vil fortsatt samarbeide aktivt med våre partnere i EU for å bidra til fortsatt utvikling av EUs regelverk på dette området.

Som det fremgår av den såkalte Alternativrapporten, er det å komme tidlig på banen i utvikling av EUs nye forordninger og direktiver av stor viktighet. NOU-rapporten påviser også det. Vår dialog med EU om forordningen om offshoresikkerhet er et godt eksempel på hvordan regjeringen jobber for å komme i inngrep med nytt regelverk, avklare posisjoner og avklare EØS-relevans i en tidlig fase.

Å utnytte det handlingsrommet som EØS-avtalen gir, er noe vi arbeider med hver dag. Men vi kan bli bedre. Og vi kan bli mer bevisste på hvilke muligheter vi har, spesielt når det gjelder vurdering av EØS-relevans og gjennomføring av regelverk.

Vi har tilfeller hvor vi har brukt handlingsrommet godt, f.eks. når det gjelder hjemfallssaken, gassmarkedsdirektivet og differensiert arbeidsgiveravgift. Et nytt eksempel på utnyttelse av handlingsrommet er direktivet om audiovisuelle medietjenester – det såkalte AMT-direktivet. Jeg orienterte Stortinget i februar om at regjeringen vil ta det direktivet inn i EØS-avtalen, men med en klar strategi for hvordan vi ville praktisere det.

Dette direktivet setter rammene for fjernsynsvirksomhet og skal sikre uendret videresending av fjernsynssendinger innenfor EØS-området. Direktivet fastsetter minimumskrav til reklame for alkohol, men det hindrer ikke land i å ha strengere bestemmelser nasjonalt. Denne muligheten vil vi bruke. Det norske forbudet mot alkoholreklame i alle medier under norsk jurisdiksjon står fast. Ved innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen legger vi til grunn at også forbudet mot alkoholreklame i rettede sendinger fra utlandet kan bestå.

Et annet aspekt ved dette handlingsrommet er reservasjonsretten, som er nedfelt i EØS-avtalens artikkel 102. Politisk sett er reservasjonsretten av grunnleggende betydning. EFTA-landene har aldri tidligere tatt i bruk denne muligheten til å motsette seg innlemmelse av EØS-relevant regelverk. Som Stortinget er vel kjent med, har vi fra norsk side gjort det klart overfor EU at vi ikke ønsker å ta EUs tredje postdirektiv inn i EØS-avtalen. Regjeringen står ved dette standpunktet. Vi står likeledes fast ved at vi er rede til å følge EØS-avtalens prosedyrer også i fortsettelsen, og konstaterer at EU nå har saken til vurdering på sin side.

Som det er redegjort for ved tidligere anledninger, er det på viktige områder innenfor arbeidslivsområdet oppmerksomhet på forholdet mellom EØS-regelverket og norsk rett. Regjeringen legger vekt på at vi kan komme enda bedre i inngrep med saker som angår arbeidslivet, spesielt på et så tidlig stadium som mulig.

Vikarbyrådirektivet, som er et sentralt direktiv på arbeidslivsområdet, har som formål å gi bedre rettigheter til innleide arbeidstakere. Samtidig er regjeringen opptatt av å sikre at man ikke undergraver målet om et arbeidsmarked som har hovedvekt på faste ansettelser. Ved å gjennomføre vikarbyrådirektivet innføres regulering som sikrer likebehandling mellom innleide og direkte ansatte på viktige områder, samtidig som normen i norsk arbeidsliv om

faste, direkte ansettelser videreføres. Det legger til grunn at gjeldende norske regler som begrenser adgangen til å leie inn arbeidskraft, kan opprettholdes ved gjennomføring av direktivet.

Det er fortsatt uro knyttet til direktivet om utsendte arbeidstakere, det såkalte Posted Workers Directive. Et knippe dommer fra EU-domstolen de siste årene har skapt en viss usikkerhet i hele EU/EØS-området, knyttet til adgangen til å stille krav til lønns- og arbeidsvilkår for arbeidstakere som sendes på oppdrag til et annet EØS-land, og håndtering av slike krav samt adgangen til å bruke kollektive kampmidler, slik som streik.

Problemstillinger knyttet til utsendingsdirektivet er et sentralt sakfelt for regjeringen på arbeidslivsområdet. Arbeidsdepartementet er fortsatt i dialog med EFTAs overvåkningsorgan, ESA, når det gjelder forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Borgarting lagmannsrett har nylig behandlet forholdet mellom EØS-avtalen og sider ved den norske allmenngjøringsordningen. Dom i saken er på det nåværende tidspunkt ikke avsagt.

Europakommisjonen har nylig lagt fram forslag til to nye rettsakter knyttet til utsendingsdirektivet, henholdsvis utkast til et direktiv for å sikre håndheving av direktivet og en forordning om forholdet mellom de grunnleggende rettigheter på arbeidslivsområdet og EUs indre marked, det såkalte Monti II-direktivet. I forslaget til håndhevingsdirektiv foreslås tiltak for å sikre at utsendte arbeidstakere får de arbeidsvilkår de har krav på, f.eks. gjennom bedre kontrolltiltak. Videre foreslås det at retten til kollektive kampmidler skal sidestilles med de økonomiske frihetene. Disse forslagene er kontroversielle i EU. Partene i arbeidslivet står langt fra hverandre i synet på dem, og de fremmes i en tid med til dels stor uenighet om arbeidsmarkedspolitikken og om regulering i arbeidsmarkedene. Regjeringene i Spania og Italia arbeider f.eks. med forslag til å forenkle nyansettelser. Det vil derfor bli krevende for Europakommisjonen å oppnå enighet om sine forslag. Det er foreløpig ikke utformet noen norsk posisjon til de to forslagene. Vi vil i tiden fremover følge prosessen rundt disse forslagene tett.

Den vanskelige situasjonen på finansmarkedene gjenspeiles også i EØS-samarbeidet. EUs nye tilsynsorganer for finanssektoren har vært i arbeid siden 1. januar 2011. Fra norsk side er det interesse for å delta i disse organene. Finanstilsynet har foreløpig i praksis tilgang som observatør. Men tilsynsorganenes adgang til å fatte beslutninger med direkte gyldighet for enkeltelskaper reiser rettslige problemstillinger som må avklares for Norge, som ikke er medlem av EU.

Regjeringen har arbeidet både hardt og lenge med innskuddsgarantidirektivet. Som både finansministeren og jeg tidligere har redegjort for, forsøker vi å få inn en bestemmelse i selve direktivet som skal gjøre det mulig for Norge å videreføre dagens ordning med et garantibeløp på 2 mill. kr per innskyter per bank. Vi har ennå ikke fått gjennomslag for vårt syn. Arbeidet er krevende og retter seg i denne fasen særlig mot noen av EUs medlemsland. Europaparlamentet har i sin behandling av direktivet vedtatt en egen bestemmelse som i praksis bare vil ha virkning for Norge, og som sikrer – hvis den blir stående i det endelige direktivet –

at Norge kan videreføre sin garantiordning. Dette mener jeg er resultatet av at både storting og regjering har arbeidet godt inn mot Europaparlamentets beslutningsprosess.

Miljø er en annen sentral del av EØS-samarbeidet. EUs kvotesystem er en hjørnestein i den europeiske innsatsen for å redusere utslipp av klimagasser. Det reviderte kvotedirektivet som gjelder i EU fra 1. januar 2013, skal også gjelde i Norge. Direktivet er ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen. Dette er en svært kompleks sak, og det har tatt lang tid å bli enig om innholdet i EØS-komiteebeslutningen. Et utkast til beslutning ble oversendt EU i slutten av mars i år, og EØS-komiteebeslutningen forventes senest i september. Utfordringen er at EU-regelverket må være gjennomført i norsk rett i god tid før sommeren dersom Norge skal kunne inngå som en integrert del av EUs kvotesystem. For å rekke denne stramme tidsplanen har regjeringen fremmet et forslag om endringer i klimavoteloven. I tillegg er Stortinget bedt om å gi et forhåndssamtykke til norsk deltakelse i EØS-komiteebeslutningen.

Jeg har i min seneste redegjørelse vært inne på noen av de utfordringer som Schengen-landene sammen står overfor. Et felles reiseområde uten indre grensekontroll forutsetter at samtlige medlemsland gjennomfører kontrollen av sin yttergrense på en forsvarlig måte. Både den økonomiske krisen og den politiske utviklingen i Europas sørlige nær-områder har satt denne forutsetningen under et press. Jeg tror at de som har fulgt valgkampen både i Frankrike og i Hellas, har sett hvor mye det kan komme på spissen.

For å styrke Schengen-samarbeidet og forebygge fremtidige problemer har EUs råd vedtatt å gjennomføre halvårslige debatter på ministernivå. Disse debattene skal bidra til politisk og strategisk styrking av Schengen-samarbeidet og finner sted i Fellesorganet, der Norge deltar. I disse debattene vil det fokuseres på områder der evalueringer har påvist svakheter eller mangler. For Norge er det positivt at debatten om styring av EØS-området styrkes, og finner sted i et organ hvor vi er med. Det styrker våre forutsetninger for å bruke handlingsrommet effektivt.

Europakommisjonen la i januar fram et forslag til en fullstendig revisjon av personvernlovgivningen i EU. Forslaget består av en forordning og et direktiv som begge vil være relevante for Norge gjennom henholdsvis EØS- og Schengen-avtalen. Hensikten med denne revisjonen er særlig å oppdatere regelverket til dagens digitale virkelighet. Europakommisjonens forslag innebærer økt vern for forbrukerne, bl.a. gjennom en styrket rett til både sletting og flytting av opplysninger. De nasjonale datatilsynenes rolle, både hver for seg og i samarbeid, utvides også. Vår foreløpige vurdering er at forslaget vil styrke personvernet både i Norge og i Europa.

Personvern var også et sentralt tema da Stortinget i fjor behandlet datalagringsdirektivet. Som Stortinget er kjent med, er datalagringsdirektivet ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen fordi det fremdeles er til vurdering på Island. EU er i gang med å revidere direktivet. Arbeidet er fremdeles i en tidlig fase. Fra norsk side vil vi følge dette arbeidet nøye. Jeg kan også nevne at Sverige for sin del nå har implementert og iverksatt direktivet. Vi er opptatt av strenge regler

for lagring og bruk av lagrede data, på linje med det vi har i vår nasjonale lovgivning.

Et viktig element i EØS-samarbeidet er vår mulighet til å delta i EUs programmer. Europakommisjonen har i løpet av høsten 2011 lagt fram forslag til en rekke nye programmer som skal gjelde for neste langtidsbudsjettperiode, dvs. fra 2014 til 2020. Det største av disse er Horizon 2020, om forskning og innovasjon. Det nest største er Erasmus for All, som bringer sammen alle nåværende programmer for utdanning, opplæring, ungdom og idrett. Begge programmene inkluderer samarbeid med tredje land og skal støtte opp om Europa 2020-strategien, der utdanning og forskning er to av de fem målene som skal bidra til vekst og sysselsetting.

Horizon 2020 integrerer forskning og innovasjon, prioriterer samfunnsmessige utfordringer, styrker grunnleggende forskning og er et viktig virkemiddel for utviklingen av det europeiske forskningsområdet. Det legges opp til omfattende administrative forenklinger, og Norge bruker både politiske og andre kanaler for å fremme norske synspunkter på dette forslaget.

Når vi berører forskning og innovasjon, er vi på mange måter tilbake der jeg begynte denne redegjørelsen: ved krisen i Europa. Alle er enige om at Europa ikke kan spare seg ut av denne krisen. Europa trenger også ny økonomisk vekst og nye arbeidsplasser. Ikke all den veksten vi har sett i Europa de siste tiårene, har vært bærekraftig og sunn. De høye nivåene på statsgjeld i mange europeiske land bærer vitne om det. En annen viktig utfordring er å unngå de skjevhetene vi nå ser i sysselsettingen, med massearbeidsledighet blant ungdom, og der det kan bli et vedvarende fenomen. Det er farlig for både politikk og sosial stabilitet.

Utfordringen blir å bygge en innovasjonskultur som kan generere den veksten Europa trenger, og kombinere denne med en ansvarlig budsjettpolitikk. Samtidig må veksten komme utsatte grupper til gode, det må være mekanismer for rettferdig fordeling. Vi kan ikke i lengden leve med den ungdomsledigheten vi ser i Europa i dag. Da risikerer vi at Europas viktigste kapital – den sosiale og menneskelige – rett og slett forvitrer. Dette krever helhetlige tilnærminger og langsiktige løsninger i en felles europeisk ramme. EUs 2020-strategi er en slik tilnærming, og den har store implikasjoner for et norsk næringsliv som sender omkring to tredjedeler av sine eksportvarer til det europeiske markedet.

Til slutt: Det som skjer i Europa – nå som før – påvirker Norge på både godt og vondt. Vi er en del av det europeiske verdigrunnlaget, det politiske systemet og det økonomiske markedet. Derfor bidrar Norge så konstruktivt vi kan, og så solidarisk vi evner, til å møte de økonomiske, politiske og sosiale utfordringene EU og mange europeiske land står overfor. Til syvende og sist er disse utfordringene også våre. Det krever en fortsatt aktiv europapolitikk fremover.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker legges ut for behandling i et senere møte.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:40:16]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Arne Olsen og Laila Marie Reiertsen om utvidet sykelønnsordning for kreftpasienter, samt adgang til en fleksibel sykelønnsordning (Endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd) (Innst. 254 S (2011–2012), jf. Dokument 8:43 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Steinar Gullvåg (A) [10:41:51] (ordfører for saken): Under budsjettbehandlingen sist høst ville Fremskrittspartiet kutte 2 mrd. kr i sykelønnsordningen. Knappt var juleferien over før samme parti foreslo en kraftig utvidelse av sykelønnsordningen, slik at pasienter med alvorlige diagnoser som har brukt opp sin sykelønnsperiode på ett år, kan få sykelønn i ytterligere 14 uker når de har utsikter til å bli friske.

Videre foreslår de innført en tidskontoordning for sykmeldte, slik at det blir større fleksibilitet i uttaket av sykedager, og endelig foreslår de at det skal gjøres unntak fra venteperioden på 26 uker før ny syketrygd kan innrømmes.

Det er disse forslagene vi behandler i dag. Felles for dem er at de i sum vil øke utgiftene til sykelønn med milliardbeløp.

Vi har etter hvert vennet oss til opportunisten og den manglende sammenhengen i Fremskrittspartiets politikk. Jeg vil nødig bruke uparlamentariske uttrykk når jeg skal betegne andre partiers politikk. Én ting er at Fremskrittspartiet skyver alvorlig syke kreftpasienter foran seg i forsøk på å hente politiske gevinster. Verre er det at Fremskrittspartiet tillater seg å anklage stortingsflertallet, alle andre partier med unntak av Venstre, for å framstille kreftpasienter som misbrukere av sykelønnsordningen. Jeg oppfatter en slik oppførsel som en fornærmelse mot alle som forsøker å opptre med et minimum av politisk anstendighet. Uten at jeg nærer spesiell bekymring for et eventuelt borgerlig samarbeid foran stortingsvalget i 2013, kan slike anklager neppe vekke særlig varme følelser hos potensielle samarbeidspartnere.

Norge har verdens mest sjenerøse sykelønnsordning, med full lønn under sykdom et helt år. Pasienter med alvorlige lidelser som etter ett år fortsatt er under behandling, og som ikke er arbeidsføre, går så over på arbeidsavklaringspenger, hvilket er en noe lavere ytelse, vanligvis to tredjedeler av tidligere inntekt.

Enhver inntektsnedgang er selvfølgelig følbar, men ar-

beidsavklaringspengene er altså på nivå med andre trygdeytelser her i landet. Jeg har ikke før nå registrert noe påtrengende politisk ønske om å øke trygdeutgiftene ytterligere. Tvert om, vi har lagt betydelig arbeid i å redusere dem. Jeg minner om at sykefraværet de siste åra har gått betydelig ned, med en innsparingseffekt på 3 mrd. kr, som dermed kan frigjøres til andre gode formål.

En viktig årsak til redusert sykefravær er uten tvil det gode samarbeidet mellom myndighetene og partene i arbeidslivet om IA-avtalen. Det er verdt å merke seg at både NHO og LO advarer oss mot å gå inn på dette forslaget, fordi de frykter at det vil skape ytterligere debatt og press på hele sykelønnsordningen og IA-avtalen. Det er også grunn til å merke seg at stortingsflertallet, alle unntatt Fremskrittspartiet og Venstre, nå sier at de vil stå vern om sykelønnsordningen som et viktig velferdsgode. Nå gjenstår det naturligvis å se hvor langt denne enigheten bærer, men jeg antar at vi slipper nye angrep på sykelønnsordningen, i det minste til over valget i 2013. Jeg gjør imidlertid et selvfølgelig unntak for Fremskrittspartiet.

Det hender jeg lurer på om Fremskrittspartiet selv forstår konsekvensen av det de foreslår. I dette tilfellet foreslår de altså forlenget sykelønn til pasienter som etter fullført behandling har en rimelig mulighet til å bli friske og dermed vende tilbake til yrkeslivet – som om det skulle være viktigere å sikre inntekten til dem som kan bli friske, framfor dem som ikke blir det. Og skal noen – i dette tilfellet Nav – vurdere hvem det er håp for, og hvem det ikke er håp for? Rent bortsett fra at en slik sortering i seg selv vil være en uhyrlighet, er det tilsvarende håpløst å vurdere hvilke alvorlige diagnoser som kan kvalifisere til forlenget sykelønn, og hvilke som ikke gjør det. Skal f.eks. en kreftsykdom rangeres foran en livstruende depresjon?

Under komitéhøringen opplyste Kreftforeningen at det anslagsvis er 50 000 personer hvert år som bruker opp sykepengeperioden på 52 uker. Det er disse Fremskrittspartiet nå vil forskjellsbehandle.

Sylvi Graham (H) [10:47:04]: Det å være alvorlig syk over en lengre periode er nok noe av det vanskeligste et menneske i vårt samfunn kan oppleve. Én ting er sykdommen i seg selv, som vil være skremmende nok for de fleste, men det å skulle bli fullt og helt avhengig av andre – av helsepersonell i det praktiske og medisinske, og av økonomiske støtteordninger, fordi man i en periode ikke kan arbeide – vil for mange selvfølgelig være en ny og svært utfordrende situasjon. Derfor er jeg glad for at vi har et dyktig, offentlig betalt helsevesen som i det minste i de aller fleste sammenhenger gir god og profesjonell hjelp i tide. Jeg er også glad for at vi har inntektssikringsordninger som er gode, som gjør at man slipper å bekymre seg for økonomisk ruin for seg selv og familien, i tillegg til alle de andre bekymringene man har fått med seg i en sykdomsperiode.

Høyre deler ikke alle representanten Gullvågs nettopp fremsatte vurderinger, men Høyre vil at vi fortsatt skal ha gode, forutsigbare og trygge inntektssikringsordninger for dem som er syke. Det er det heller ingen uenighet om

i denne sal, tror jeg. Sykelønnsordningen, arbeidsavklaringspengeordningen og uføreordningene danner grunnmuren i vårt velferdssamfunn.

Jeg er også glad for at de som blir syke, har et ekstra vern mot oppsigelse i den perioden de mottar sykelønn. Jeg har derfor forståelse for bakgrunnen for at dette forslaget fremmes. Det er mange, kanskje særlig kreftsyke, som på tross av sykdom utover ett år kan komme tilbake i jobb, og det å skulle få inntekten sin redusert vil alltid være vanskelig.

Men jeg vil minne om, noe som også har vært nevnt av Gullvåg, at vi kanskje har verdens beste sykelønnsordning. Alt har sin pris, og alt har sin grense. Vi trenger ikke bare gode ordninger, men også bærekraftige ordninger, og for at ordninger skal være bærekraftige, må det lønne seg å jobbe. Selv om 100 pst. kompensasjonsgrad kan være en rimelig løsning over en viss periode, kan den ikke vare evig.

Jeg vil anta at de aller fleste som er sykemeldt i over et helt år, vil anse at de lider av en alvorlig sykdom. Jeg kan derfor ikke se annet enn at ordningen, slik den er foreslått, vil være svært vanskelig å avgrense og administrere. Forslaget vil derfor i praksis kunne innebære en betydelig utvidelse av sykelønnsordningen. Jeg vil minne om at ordningene med arbeidsavklaringspenger, og i verste fall uføretrygd, også gir en rimelig inntektssikring dersom sykdommen skulle vare utover et helt år.

Høyre er ikke fremmed for at en tidskontoordning, med en mer fleksibel utregning av sykelønnsperioden, kunne ha vært rimelig. Men en slik ordning vil, som departementet skriver, være svært vanskelig å administrere. Det virker for oss sannsynlig. Høyre vil derfor ikke kunne støtte en omlegging slik forslaget legger opp til.

Robert Eriksson (FrP) [10:50:37] (komiteens leder): Det var interessant å høre saksordføreren. Det er sjelden man blir harselert med fra Stortingets talerstol av en saksordfører på den måten. Man skulle jo tro at Fremskrittspartiet gikk inn for å fjerne sykelønnsordningen, men Fremskrittspartiet foreslår faktisk å forbedre og videreutvikle sykelønnsordningen for de mest alvorlig syke! Det er det denne saken dreier seg om.

Jeg registrerer at det blir sagt fra talerstolen – også fra saksordføreren – at man har lyttet til LO og NHO når det gjelder IA-arbeidet med hensyn til hvilke konsekvenser det kan ha.

Fremskrittspartiet har i denne saken lyttet til de kreftsyke. Vi har hatt mer dialog med de menneskene som blir skjovet ut av arbeidslivet, som på grunn av det offentlige helsevesenet ikke blir ferdigbehandlet innen 52 uker. Når vi ser undersøkelser gjort av både Fafo, Telemarksforskning og Høgskolen i Vestfold, som slår fast at én av fire sliter økonomisk på grunn av dette, og mange av dem også ramler ut til uføretrygd, tar Fremskrittspartiet de menneskene og den forskningen på alvor. Derfor ønsker vi en forbedring av sykelønnsordningen for dem som er mest alvorlig syke.

Jeg må si at jeg blir noe oppgitt når det påstås fra denne talerstolen at man skyver kreftpasientene foran seg.

Her har vi hatt en nær dialog med Kreftforeningen. Er det da slik å forstå at Kreftforeningen skyver sine medlemmer foran seg – i et spill? Jeg kan aldri tenke meg det. Jeg tror man har tatt opp dette på ærlige og redelige premisser, fordi man ser at det er et problem, og at det er en utfordring i samfunnet.

Vi registrerer, som jeg sa, at mange kreftsyke ikke blir ferdigbehandlet innen 52 uker. Vi har sett mange oppslag i media om at man venter lenge på å få nødvendig behandling, og at man heller ikke kommer tidsnok ut til rehabilitering. Mange skulle gjerne ha ønsket at de kunne ha fått litt mer økonomisk trygghet, litt mer ro, til å gjennomføre behandling og rehabilitering med sikte på å komme seg enten helt eller delvis tilbake til arbeidslivet. Det synes Fremskrittspartiet er et godt utgangspunkt.

Når det gjelder tidskonto, registrerer jeg at mange prøver seg litt i arbeidslivet. Så finner man ut, på grunn av senskader eller tilbakefall av sykdommen, at dette ikke går så bra, man må kanskje ha en stopp. Men da har man ikke tjent opp nye rettigheter for å få sykelønn. Så det blir også en bremsekloss for å prøve seg i arbeidslivet igjen.

Jeg blir noe oppgitt når man får som begrunnelse for at dette ikke kan gjennomføres, at det blir byråkratisk og tungt å administrere. Nei, problemet er at vi ikke har et IKT-system i Nav som klarer å håndtere det. Men det er vel ikke sånn at det er IKT-systemet i Nav som skal sette dagsorden for hvilken politikk som kan føres i dette landet? Det er vel vi i denne salen som skal sørge for den politikken som skal føres i dette landet, og så skal vi sørge for at den operative velferdstjenesten vår skal ha det IKT-systemet som kreves, og som trengs for at politikken kan iverksettes. Å skyve det foran seg synes jeg nærmest blir usmakelig.

Fremskrittspartiet er helt klar over de konsekvensene et slikt forslag vil medføre. Men jeg må avslutningsvis si at jeg stusser på – og det er interessant å registrere – at alle andre partier, inkludert både SV og Arbeiderpartiet, i sin merknad skriver:

«Flertallet mener imidlertid at ytelsene i arbeidsavklaringsordningen også gir god kompensasjon for tapt arbeidsinntekt og viser videre til at NHO mener det er, sitat: «... en problemstilling at mange blir gående sykmeldt i ett år fordi de kommer bedre ut økonomisk, enn å gå over på andre ordninger som kanskje kunne være mer riktig.»»

Er det sånn å forstå at flertallet virkelig mener at en kreftpasient som ikke er ferdigbehandlet, skal tvinges ut i andre ordninger? Jeg krever et svar: ja eller nei.

Til slutt tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp de forslag han refererte til.

Karin Andersen (SV) [10:55:50]: Utgangspunktet for det forslaget som fremmes i dag, er noen av de mest fortvilte øyeblikkene i folks liv – man er sjuk og kanskje også fortvilt over en økonomisk situasjon, fordi man går ned i inntekt, fordi man har brukt opp sjukepengeperioden. Så

langt er SV enig med forslagsstillerne i at dette er nok vanskelig for veldig mange.

Problemene med Fremskrittspartiets forslag er mange. Det ene er at de faktisk kutter i sykelønnen i budsjettene, men utvider ordningen kraftig med enkeltforslag. De to tingene henger overhodet ikke sammen.

Det andre er det problematiske med hvordan denne ordningen skal avgrenses. Når Fremskrittspartiet sier at de ønsker å gi dette til de mest alvorlig syke, er det faktisk ikke sant. Det de ønsker, er en ordning som skal fungere for dem som kan bli friske.

Jeg ser at også Venstre fremmer et forslag om dem som kan komme tilbake til yrkesaktivitet og en normal tilværelse. Men jeg tror det er like vanskelig å få lite penger hvis man ikke har den utsikten, hvis man ikke vet hvordan det går, om helsevesenet ikke kan si at man kommer til å bli frisk bare man blir behandlet litt til. Det er vel like vanskelig å gå ned i inntekt om man faktisk fortsatt lever i en usikkerhet.

Hvilke diagnoser skulle dette gjelde? Det har vært diskutert psykiatri. Jeg kjenner mange som har vært meget alvorlig psykisk syke over mange år, og som har blitt friske. Men dessverre har mange av dem jeg kjenner som er psykisk syke, ikke overlevd sin sykdom – ikke fordi den medisinske, fysiske siden av det har medført død, men fordi sykdommen har medført tragiske konsekvenser for dem. Hvordan skal man gjøre en slik vurdering knyttet til et sykepengesystem? Jeg klarer ikke med min beste vilje å forstå hvordan denne avgrensningen skal gjøres.

Jeg har sittet i Stortinget ganske lenge, og dette forslaget har i ulike former vært oppe under ulike regjeringer, også under den siste Bondevik-regjeringen. Vi var oppe i det samme da. Jeg opplevde at de også var opptatt av å se om de kunne finne noen løsninger på dette som ikke slo forferdelig urettferdig ut for ulike pasientgrupper, og man har ikke klart det. Derfor er jeg, i likhet med flere her, bl.a. Sylvi Graham, opptatt av at vi har et system med inntekts-sikring i ulike faser av en sykdom. Det systemet er slik i dag at man går ned i ytelse, hvis man har vært syk over tid. At det er et problem for mange, er jeg helt sikker på. Men jeg klarer ikke å forstå at det skal være enklere for dem som vet at de kanskje kan bli friske, enn for dem som kanskje vet at de aldri blir det.

Så er det også fremmet et forslag om å ha en tidskonto. Det er vel det forslaget jeg mener man må se videre på når man får på plass et IKT-system i Nav som kan håndtere dette. For det er noen sider ved det forslaget som jeg mener er helt rimelige. Men også der er det en del avgrensingsforhold som må avklares, slik at man ikke innfører ordninger som gjør at det blir forskjellsbehandling av folk.

Jeg opplever ikke at Kreftforeningen skyver pasienter foran seg. Men jeg opplever at når jeg diskuterer dette med Kreftforeningen, ser de mye tydeligere enn Fremskrittspartiet dilemmaene med en avgrensning i denne ordningen. Det andre er de dilemmaene vi har i denne salen, når det handler om økonomiske virkninger av de forslagene vi vedtar. Dette er det vondt og vanskelig å prate om når det handler om syke folk.

Det er sånn at det er mange som har behov for bedre yt-

elser enn det de har i dag. Det er mange som har blitt syke, som kommer i vanskelige økonomiske situasjoner. Da mener jeg at de pengene vi skal bruke på et slikt område, må vi kunne bruke på dem som er i økonomiske vanskeligheter – ikke utvide generelle ordninger på en såpass bred, men urettferdig basis, som dette forslaget representerer.

Geir Pollestad (Sp) [11:01:10]: Jeg vil knytte noen kommentarer til Fremskrittspartiets forslag om å utvide sykmeldingsperioden for personer med alvorlige diagnoser.

La meg starte med å si at vi har en svært god sykelønnsordning i Norge. Den skal vi være stolte av, for det er en ordning som gir trygghet for den som blir syk. Samtidig har jeg, i likhet med flere av dem som har hatt ordet tidligere i saken, sympati og forståelse for Kreftforeningens initiativ og engasjement i denne saken.

Jeg vil også gi ros til saksordføreren, som jeg mener stilte en svært god diagnose av Fremskrittspartiets politiske arbeidsmetoder – og politikk.

Representanten Andersen har et veldig godt poeng når hun tar opp at her når ikke Fremskrittspartiets forslag de mest alvorlig syke. Robert Eriksson sa han ønsker en forbedring «for dem som er mest alvorlig syke». Nei, det er for dem som har utsikter til å komme tilbake. For dem som ikke har utsikter til å bli friske eller komme tilbake til arbeid, gjelder ikke denne ordningen.

Fremskrittspartiet fremmer her et forslag som vil gi store avgrensingsproblemer når det gjelder hvilke diagnoser som skal inn i en sann ordning.

Fremskrittspartiet legger fram et forslag som vil kunne føre til støtende forskjellsbehandling mellom personer som har utsikter til bedring, og personer som ikke har det.

Fremskrittspartiet legger her fram et forslag som både NHO og LO – i brev til komiteen – har gått imot.

Når det gjelder grensene for de ulike velferdsordningene, vil det alltid reise vanskelige avgrensningssaker. Disse kan man alltid løse ved å utvide ordningen. Men det er ikke sann at Fremskrittspartiets forslag vil løse dette problemet – det vil bare flytte problemet til nye grupper.

Jeg registrerer Venstres forslag med noe undring. Men jeg er glad for at regjeringspartiene får støtte fra både Høyre og Kristelig Folkeparti for å slå ring om en diagnoseøytral sykelønnsordning.

Så registrerer jeg at representanten Graham åpenbart har gått på kurs for å snakke fint om Fremskrittspartiet. Men jeg oppfatter at Høyre, ut fra innholdet i representanten Grahams innlegg – og Høyre under voteringen – er minst like kritisk til Fremskrittspartiets forslag som det regjeringspartiene er.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Marion Gunstveit Bojanowski (KrF) [11:04:14]: Kristelig Folkeparti har stor forståelse for at pasienter som har fått en alvorlig sykdom, kan få økonomiske utfordringer når sykepengeperioden er over. Disse menneskene befinner seg i en krevende situasjon, og det påligger oss som

politikere å lage ordninger som kan bidra til rettferdige og gode løsninger for dem.

Det er gode argumenter for å endre regelverket sann at det treffer bedre. Likevel synes vi det er utfordrende å gi retten bare til én gruppe. Hva med dem som ikke kan gå tilbake til arbeid – vi har hørt flere innlegg der det refereres til ulike sykdomsgrupper. De går jo over på arbeidsavklaringspenger etter 12 måneder, noe som vil si 67 pst. av deres opprinnelige lønn. Dette forslaget som nå ligger på bordet, vil dermed gi store forskjeller – etter hvilken alvorlig diagnose man har fått.

For Kristelig Folkeparti er det sentrale at vi alltid har det enkelte individ i fokus når vår politikk skal legges. Vi som politikere har ansvar for å gi mennesker i utsatte situasjoner tilstrekkelig hjelp. Forslaget som Fremskrittspartiet her legger fram, vil ikke nødvendigvis sikre gode ordninger for den enkelte pasient, men vil kunne skape store forskjeller mellom ulike individer avhengig av hvilken alvorlig diagnose man har fått. Avgjørelsen av hvilke alvorlige diagnoser som skal falle innenfor, og hvilke som ikke skal omfattes, kan medføre at det blir stort rom for skjønn – og dermed gi svært urettferdige og urimelige utfall. Det kan igjen medføre at en pasient med en alvorlig diagnose får innvilget utvidet sykelønn, mens en annen pasient med en annen alvorlig diagnose ikke vil få innvilget dette, fordi den som skal avgjøre dette, vektlegger ulike faktorer. Det mener Kristelig Folkeparti er svært uheldig, fordi alvorlig syke pasienter som ikke får innvilget, kan få en unødvendig belastning. Det er også verdt å nevne at sykelønnsordningen som vi har i Norge i dag, sammenlignet med andre land, er svært god.

Skal forslaget ikke bero på skjønn, men på en oppstilling av hvilke sykdommer som skal omfattes, vil den trolig ikke kunne bli utfyllende. Det kan medføre at en pasient med en alvorlig sykdom ikke får innvilget utvidet sykepengeperiode, mens en annen vil få det – noe som vil bli svært urimelig og urettferdig. I tillegg vil det i mange tilfeller være ulike graderinger innenfor den enkelte diagnose avhengig av hvor alvorlig den faktisk er, noe som da vil gjøre det vanskelig å avgjøre hvilke tilfeller som skal – og hvilke som ikke skal – innbefattes. Det kan medføre forskjellsbehandling mellom ulike pasientgrupper.

Forslagsstillerne ønsker ikke en generell utvidelse av adgangen til sykepenger, men en begrenset adgang til å utvide sykepengeperioden med 14 uker når det er klart at behandlingen ikke er fullført, og at fullført behandling vil gi pasienten bedre muligheter til å bli frisk – og dermed vil kunne vende tilbake til sitt arbeid og normale liv. Muligheten for at den alvorlig syke pasienten kan vende tilbake til sitt yrkesaktive liv, vil i enkelte tilfeller være svært vanskelig å forutse. Ordningen kan da bli en slags falsk garanti – noe som vil være urimelig å gi til en alvorlig syk pasient. Det sentrale er at alvorlig syke mennesker skal slippe å vente på nødvendig behandling. De skal sikres den behandlingen som de trenger, når de trenger den.

Kristelig Folkeparti vil også bemerke at Fremskrittspartiets forslag om innføring av en tidskontoordning – som tidligere også har vært nevnt – hvor sykepengeperioden vil være proporsjonal med graderingen av sykelønnsen, vil

mest sannsynlig være svært vanskelig å administrere. Vi har hørt flere representanter kommentere et økende byråkrati, noe som jeg får til å stemme dårlig med den argumentasjonen vi vanligvis hører når det gjelder begrensning av byråkratiet.

Poenget er at ordningen som foreslås her, vanskelig lar seg gjennomføre i praksis. For uansett hvilken ordning man velger, enten den er skjønnsbasert eller den beror på en eksakt opplisting, vil den aldri kunne bli en tilfredsstillende ordning som garanterer at den vil fange opp de pasientene som virkelig trenger det. Faren for forskjellsbehandling er stor, noe som er svært uheldig. Kristelig Folkeparti vil alltid strebe etter gode ordninger for det enkelte individ i sårbare situasjoner, men da er det viktig at ordningene tilstreber å være rimelige og rettferdige.

Borghild Tenden (V) [11:08:45]: Venstre mener, i motsetning til de fleste andre her, at Fremskrittspartiet har fremmet et godt og viktig representantforslag hvor utgangspunktet er å legge til rette for at spesielt kreftpasienter kan få en noe større fleksibilitet i sykelønnsordningen, slik at de i realiteten enten kan komme tilbake til jobb rimelig raskt, uten å gå omveien om arbeidsavklaringspenger, eller ha en større grad av fleksibilitet under behandlingsforløpet gjennom en tidskontoordning. Kort sagt: et forslag i tråd med Venstres slagord om å sette folk først.

Det er flere ting Venstre stusser over i innstillingen til denne saken. Én ting er f.eks. at flertallet skriver at representantforslaget virker i motsatt retning av intensjonene i IA-avtalen. Dette er med respekt å melde en underlig tolkning. Hele forslaget går jo nettopp ut på det motsatte, nemlig å få den syke tilbake så raskt som mulig uten å måtte gå omveier via andre ordninger og masse byråkrati.

Det andre Venstre stusser over, er at flertallet viser til formuleringen fra NHO om at det er «en problemstilling at mange blir gående sykemeldt i ett år fordi de kommer bedre ut økonomisk, enn å gå over på andre ordninger som kanskje kunne være mer riktig», som et ledd i avvisningen av forslaget. Det er mye fornuftig i det NHO skriver, men da Venstre foreslo noe av det samme i sitt alternative statsbudsjett for 2012, var det ikke grenser for hvor usosialt og høyrevridd forslaget var.

Det tredje Venstre stusser over, og som også Fremskrittspartiets medlemmer skriver i sine merknader, er den mistenksomhet som statsråden og flertallet legger til grunn. Vi kjenner dessverre alle en eller flere som har vært rammet av kreft. Felles for dem jeg kjenner, og som jeg trodde også gjaldt de fleste andre, er at kreftpasienter er opptatt av én ting: bli friske og komme seg tilbake i jobb så raskt som overhodet mulig. Men så vet vi at kreftbehandling ofte tar tid, og det kan gå for lang tid mellom f.eks. operasjon og øvrig behandling, som cellegift og stråling. Spørsmålet da er om det er mest fornuftig at pasienten går sykemeldt i perioden mellom operasjon og behandling, selv om vedkommende i realiteten er helt funksjonsfrisk, eller om man burde jobbe mens man venter. Dagens ordning stimulerer til å være sykemeldt hele tiden, i motsetning til det flertallet skriver. Med en ordning med tidskonto ville vi kunne få brukt arbeidsevnen maksimalt.

Venstre vil derfor stemme for mindretallsforslag nr. 2 om å utrede en ordning med tidskonto for sykepenger for kreftpasienter. Det er med undring jeg registrerer at ingen andre partier enn Fremskrittspartiet ikke engang vil utrede dette.

Når det gjelder mindretallsforslag nr. 1, om rett til å utvide sykepengeordningen på inntil 14 dager for personer med alvorlige diagnoser, men som åpenbart vil kunne vende tilbake til arbeidslivet etter endt behandling, har Venstre også sans for dette. Når Venstre ikke umiddelbart stemmer for det, er det fordi vi mener at dette må utredes noe mer; hvilke sykdommer i tillegg til kreft det er snakk om, hva de totale kostnadene vil være på både kort og lang sikt – ja, det kan til og med tenkes at det er samfunnsøkonomiske gevinster – og hvordan vi skal sikre lik behandling av like sykdomsforløp osv. Venstre foreslår derfor at regjeringen også utreder dette spørsmålet og legger saken fram i løpet av 2012.

Jeg tar til slutt opp Venstres forslag som er omdelt i salen.

Presidenten: Representanten Borghild Tenden har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [11:12:21]: Saken gjelder tre forslag om endringer i sykelønnsordningen. Det foreslås å forlenge sykepengeperioden med 14 uker for pasienter med kreft og andre alvorlige diagnoser når det er klart at behandlingen ikke er fullført, og at slik fullført behandling vil gi pasienten bedre muligheter til å bli frisk og vende tilbake til yrkeslivet.

Det foreslås videre å innføre en tidskontoordning for kreftpasienter hvor varigheten av sykepenger avhenger av sykmeldingsandelen. Endelig foreslås det å innføre unntak fra kravet om å være fullt arbeidsfør i 26 uker for å tjene opp ny rett til sykepenger. Sistnevnte endring skal gjelde kreftpasienter og pasienter med enkelte andre alvorlige diagnoser som krever lengre behandlingstid enn 52 uker.

Jeg viser til mitt svarbrev av 3. februar 2012, der det framgår at jeg ikke er enig i disse tre forslagene om endringer i en allerede svært god sykelønnsordning. Jeg har forståelse for at alvorlig syke og også kreftsyke er i en veldig vanskelig situasjon – også økonomisk. Det vil alltid være en vanskelig overgang fra sykepenger til andre og lavere ytelser fra folketrygden. Denne overgangen vil imidlertid være like krevende for alle som til tross for god og hensiktsmessig behandling og stor egenmotivasjon likevel ikke er helt arbeidsføre etter ett år. Jeg kan derfor ikke se at det er rimelig å gi en vesentlig bedre sykepengedekning til personer som har en mulighet til å komme tilbake til arbeidslivet, enn til personer som blir varig syke og må leve på en trygdeytelse resten av livet.

Forslagene vil også innebære flere vanskelige skjønnsavgjørelser; en tidskontoordning vil være vanskelig å administrere. Mange har flere kortere sykmeldingsperioder med ulik sykmeldingsgrad eller ulik sykmeldingsgrad innenfor en sammenhengende sykmeldingsperiode. Det vil da være svært krevende å beregne maksimal sykepengeperiode. Det blir også vanskelig å holde oversikt over hvor

lang den enkeltes gjenværende sykepengeperiode er for både etaten og for den enkelte sykmeldte.

Dersom en tidskontoordning bare skal gjelde for alvorlige sykdommer, øker kompleksiteten. Jeg mener at det heller ikke her er vanskelig å legge opp til at noen diagnoser skal kvalifisere for en bedre ytelse enn andre diagnoser. Jeg mener at det ikke er rimelig.

Det siste forslaget innebærer unntaket fra kravet til full arbeidsførhet i en viss periode for å få ny rett til sykepenge. I praksis gir dette en tilnærmet ubegrenset rett til sykepenge for personer som kun har et kortvarig arbeidsforhold mellom to lengre sykdomsperioder. Jeg mener også her at dersom en ønsker å lempe på regelverket, må det i så fall gjelde for alle.

Sykepenge gir full dekning av tapt inntekt opp til 6 G i inntil ett år, mens arbeidsavklaringspenge og ny uføretrygd dekker to tredjedeler av inntektstapet. Den norske sykepengeordningen må sies – som flere har vært inne på – å være svært god, også i internasjonal sammenheng. Jeg kan ikke støtte forslagene som vil gi en gunstige sykepengeordning for kreftpasienter og andre alvorlig syke. Jeg konstaterer at komiteens flertall – alle utenom medlemmene fra Fremskrittspartiet – deler mitt syn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [11:16:02]: Når jeg hører at statsråden i sitt innlegg sier at tidskontoordningen er vanskelig å administrere, kunne det være interessant å få svar på om hun synes ideen i seg selv er god, at det kan være fornuftig å foreta en gjennomgang av sykelønnsordningen og foreta endringer, slik at man sikrer at folk med alvorlige diagnoser gis større sjanse til å komme inn i arbeidslivet fremfor å bli stående på bar bakke – og, i verste fall, havne utenfor arbeidslivet og på uføretrygd.

Statsråden snakker om at det kan bli mer byråkrati på grunn av regelverket, at det er vanskelig å administrere. Vil statsråden foreta en nødvendig gjennomgang av regelverket for å få avbyråkratisert måten dette er organisert på, og sørge for at man får på plass et IKT-system, slik at man klarer å opprettholde en god innretning på dette – eller er det IKT-systemet som skal bestemme hvilke velferdsordninger vi skal ha i dette landet?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [11:17:07]: Vi har nå en ny satsing på gradert sykmelding. Gradert sykmelding viser seg foreløpig – med de tallene man har – å være veldig vellykket. Mindre forskningsprosjekter tyder på at gradert sykmelding også gjør at flere – etter kortere tid eller ett år – kommer tilbake i jobb og blir der.

Men hvis man konstruerer gradert sykmelding på den måten som det her er snakk om – eller på andre mulige måter – har det selvfølgelig også i seg et større behov for ulike ordninger og arbeidskrevende operasjoner hos Nav. Alle sykelønnsordninger må hele tiden vurderes ut fra dette. Vi må ha ressurser til å følge opp den enkelte. Vi må alltid – uansett hvor mye penger man putter inn i systemet – vurdere dette.

Når det gjelder IKT-systemet, har vi nå en storstilt sat-

sing. Jeg har hele tiden vært klar på at dette vil ta noe tid, men det er en storstilt satsing. Når dette er på plass, kan det være mange ting man skal vurdere. Men jeg mener at man aller først skal se på effekten av gradering, før man vurderer nye ordninger rundt gradert sykmelding.

Sylvi Graham (H) [11:18:19]: Til tross for representanten Pollestads påstander om innholdet i Høyres innlegg i stad har Høyre forståelse for Fremskrittspartiets forslag.

Som jeg sa: Vi har et helsevesen som i de aller fleste sammenhenger gir god og profesjonell hjelp i tide – dessverre ikke alltid. Det står 280 000 mennesker i helsekø, med både kreftdiagnose og andre alvorlige diagnoser.

La oss se på kreft. Pressen har i den senere tid ikke minst fortalt om folk som venter i uker og måneder på strålebehandling og annen behandling. Denne belastningen tøyer sykelønnsordningens 52 uker for den det gjelder – det er en stor belastning for den det gjelder. Er statsråden enig i at disse behandlingsskøene er en belastning for både pasientene og sykepengeordningen? Hva kan statsråden gjøre med dette overfor sin kollega helseministeren?

Statsråd Hanne Inger Bjurstrøm [11:19:12]: Uten ønske om å gå inn på en kollegas område har jeg lyst til bare å si at uansett hva slags helsevesen vi har, vil det være mange mennesker som vil måtte vente på helsehjelp. Et helsesystem som er slik at man av hensyn til en sykelønnsordning og dens tidsperspektiv skal få helsehjelp med en gang, vil sannsynligvis være veldig uøkonomisk.

Poenget i denne sammenheng er at vi diskuterer hvor lang tiden med sykelønnsordning skal være. Selv om man hadde hatt et aldri så effektivt helsevesen, ville man ha kommet til et tidspunkt da det for noen mennesker kanskje ville være uklart om de ville være friske innen ett år. Jeg registrerer at vi er enige om at man bør ha det systemet vi har i dag, et system hvor man går over på arbeidsavklaringspenge. Det er mitt svar på dette spørsmålet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [11:20:33]: Lat det vera sagt: Vi har ei svært god sjukelønsordning i Noreg. Men det er dessverre ein del som på grunn av sjukdom/diagnose fort bruker opp den 100 pst. sjukmeldinga si når ho går utover eitt år. Arbeidsavklaringspengar er då det neste. Dermed får dei redusert inntekta med over 30 pst. For desse veit ein ofte på førehand at behandlinga vil ta tid – ofte langt utover det eine året.

Det er på denne bakgrunnen Framstegspartiet ønskjer å få fram at ein synest at desse pasientane får ei ekstra belastning òg på det økonomiske planet, som igjen fører til bekymringar, og, i verste fall, ein psykisk diagnose – på toppen av ein allereie tung og vanskeleg hovuddiagnose. Dette igjen fører til at dei det gjeld, blir uføretrygda med bakgrunn i det psykiske og ikkje i primærdiagnosen, ein sjukdom som ein kanskje allereie er blitt ferdigbehandla for – ein er blitt frisk. Hadde ein hatt tryggleik for full

sjukepengedekning i eit litt lengre perspektiv, hadde ein kanskje unngått dette.

Eg vil seia litt om Hilde. Ho er 37 år og aleinemor for to barn, på 8 og 10 år. Hilde er stolt av å klara seg godt aleine. Ho eig eit rekkjehus og har god jobb, er i full stilling. Dette var Hildes status i begynninga av 2009. I dag er det heilt annleis. Hilde fekk påvist kreft i august 2009. Legane visste at det låg ein lang kamp framfor ho, med fokusering på å bli frisk. Hilde blei sjukmeld etter den første behandlinga. Så kom ho inn i eit system der ho var prisgitt alle som skulle gi ho behandling. Dette førte ofte til at ting blei utsette – det var venting og utsetjingar frå sjukehusets side. Plutseleg var eitt år gått, og økonomien blei for Hilde heilt endra. Og ho var berre komen halvvegs i behandlinga. Når ein reknar på det, utgjorde utsetjingar og andre systemendringar over fem månader – fem månader som eigentleg ikkje skulle belasta Hildes sjukepengeperiode, meiner eg. Men slik er dagens system. Det at det offentlege ikkje blir straffa for utsetjingar, skal altså gå ut over dei som allereie er blitt straffa nok med sin sjukdom, og som skulle ha brukt alle kreftene sine på han – ikkje på noko som helst anna.

I denne saka viser det seg at så ikkje skjer. Etter ei lang behandlingstid og ei like lang bekymringstid blir Hilde frisk av sin kreft, men då var ho allereie påført ei psykisk påkjenning som ho trong mykje lengre tid på behandling for. Det gjekk så langt at Hilde måtte selja rekkjehuset – ho hadde ikkje råd til å sitja med det – og flytta heim til sine foreldre med sine to born. I dag har Hilde så smått begynt å tenkja på å koma på plass i arbeidslivet. Ho bur framleis hos sine foreldre – ikkje ein enkel og ønskeleg situasjon, men den beste for henne så langt. Og eg tenkjer: Kunne vi ha unngått slike situasjonar, kunne vi som samfunn klart å sjå enkeltindividua og deira utfordringar når det gjeld sjukdommar, og justera oss slik at ein hadde teke vare på Hilde økonomisk, slik at ho ikkje hadde kome i ein slik situasjon?

Dette forslaget er kanskje med på å bidra til ein diskusjon som òg vil setja fokus på at ein ikkje burde leggja denne byrda på den som er sjuk, når det er det offentlege som er skuld i at sjukepengedagane går. Då hadde ein kanskje fått ei viss rettferd oppi det heile.

Og til sist: Uføresøyla er stigande her i landet, noko ein bør gjera noko med. Hadde det ikkje vore for eit stort pågangsmot, støtte frå pårørande, vener og tidlegare arbeidskollegaer, hadde Hilde vore ein del av uføresøyla i dag.

Steinar Gullvåg (A) [11:23:57]: Det er en belastning å bli syk, og belastningen øker med alvorlighetsgraden av sykdommen og varigheten av den. Derfor har vi innført verdens mest sjenerøse sykelønnsordning, som sikrer alle som blir syke, lønn under sykdom et helt år. I internasjonal sammenheng er det ingen sykelønnsordning noe sted som kan måle seg med dette.

Når jeg over tid har registrert Fremskrittspartiets evne til å fremme forslag, har jeg registrert at det ikke er noen sammenheng mellom de forslagene de fremmer, og de budsjettforslagene som samme parti fremmer. Det er ikke slik at Fremskrittspartiet har fremmet forslag om å

øke utgiftene til sykelønnsordningen eller forlenge sykelønnsordningens økonomiske konsekvenser. De har fremmet forslag om det motsatte. Ved siste budsjettbehandling fremmet de forslag om kutt på 2 mrd. kr i sykelønnsordningen – altså det motsatte – for så noen uker etterpå å fremme forslag om den utvidelsen som vi behandler i dag. Dette er – med respekt å melde – en form for dobbeltkommunikasjon som ikke tjener noen annen hensikt enn å forsøke å høste kortsiktige politiske gevinster.

Fremskrittspartiet er ikke opptatt av å oppnå noe, å oppnå løsninger for de gruppene som de sier at de kjemper for. Hadde de vært det, hadde de ikke fremmet denne typen forslag, men heller forsøkt å finne andre måter å kompensere ytelsene på til dem som er alvorlig syke. Komiteens leder, Robert Eriksson, spør om vi ikke har snakket med Kreftforeningen og registrert deres forslag. Vi har selvfølgelig det, men vi har også snakket med andre grupper. Det undrer meg at Robert Eriksson ikke refererer til Mental Helse eller andre pasientforeninger når han fremmer et slikt forslag, for det de egentlig fremmer, er forslag om en generell utvidelse av sykelønnsordningen. Det er konsekvensene av det de foreslår.

Robert Eriksson (FrP) [11:27:09]: Det blir hevdet fra denne talerstolen av både representanten Andersen og representanten Gullvåg at Fremskrittspartiet kutter i sykelønnen i sine budsjetter. Da er mitt spørsmål tilbake: Hvor mye kutter vi? Vi har akkurat den samme sykelønnsordningen som alle de andre. Når salderingsproposisjonen viste at man kunne kutte det som vi la inn som anslag i forhold til det ordinære statsbudsjettet året før, betyr det da – ifølge retorikken til Gullvåg – at regjeringen underveis, i løpet av året, har kuttet i sykelønnsordningen? Nei, det har blitt færre sykmeldte! Er det ikke bra at færre har blitt sykmeldte og flere har vært i arbeidslivet? Det må jo være kjempepositivt. Men det er mulig representanten Gullvåg kan – med tanke på overslagsbevilgning og budsjettssystemet på Stortinget – ta kontakt med budsjettsekretariatet og få en rask opplæring i hvordan budsjettssystemet på Stortinget fungerer.

Representanten fra SV sier at det ikke er sant at vi ønsker å hjelpe dem som er alvorlig syke. Det er ganske underlig at andre politiske partier vet bedre enn Fremskrittspartiet hvem vi egentlig ønsker å hjelpe. Det syns jeg er ganske underlig.

Når det gjelder avgrensninger, ser vi også at det er mange avgrensninger, og at det kan være vanskelige avgrensninger. Derfor ønsker vi også å få utredet det med tidkonto, se nærmere på det, få brakt opp alle disse vanskelige tingene og finne ut om det er mulig å gjøre noe som er bedre for pasienten, bedre for den enkelte. Men i stedet sitter det politikere i denne salen – flertallet – som trekker frem alle begrensningene. Jeg håper velgerne ute legger merke til det. Jeg håper velgerne ønsker – etter valget i 2013 – å ha politikere som ser løsninger og er interessert i å gjøre hverdagen deres bedre, ikke sette seg tilbakelent og si at vi ser bare begrensninger, og derfor ønsker vi ikke engang å utrede for å få til et bedre system. Det er – etter mitt skjønn – politikere som sitter på oppsigelse. De burde

kanskje ha funnet seg andre jobber enn å være politiker hvis de ikke klarer å ha fokus på løsninger.

Så har jeg til slutt bare lyst til å minne om det som står i NTB-nyhetene i dag, om at kreftprøver kan ligge på vent i to måneder før de blir analysert. Altså er to måneder av en persons sykmelding brukt opp før de engang får prøvene sine analysert. Det sier noe om at vi har behov for å se nærmere på hvordan vi kan hjelpe den gruppen til å få flere til å stå i arbeid, fremfor at de skal bli skjøvet ut av arbeidslivet og havne på uføretrygd.

Til slutt vil jeg bare – for ordens skyld – si at Fremskrittspartiet subsidiært vil støtte Venstres forslag.

Karin Andersen (SV) [11:30:18]: Jeg er veldig forbauset over at Fremskrittspartiet overhodet ikke berører de vanskelige avgrensingsproblemene som er i denne saken. Et av de siste argumentene som Robert Eriksson nå brukte, viser hvordan man tenker å bruke penger.

Det er alvorlig at kreftprøver blir liggende. Det er alvorlig når alvorlig syke pasienter, enten de nå har kreft eller andre diagnoser, må vente for lenge på behandling. Men er det ikke da fornuftig bruk av penger å bruke mer av pengene på behandling i stedet for å utvide en sykelønnsordning, der vi i hvert fall i dette landet har andre ordninger som sikrer folk når de går ut av denne ordningen? De går ned i inntekt – ja. Jeg vet at det er et problem for mange. Men det er også sånn at det er et problem for alle som går ut av sykepengeperioden, uavhengig av om du har utsikt til å bli frisk eller ikke. Jeg tror det er minst like vanskelig å gå ned i inntekt hvis du overhodet ikke vet om du blir frisk. Det er kjempevanskelig. Og hvorfor skal man prioritere dem som har mulighet til å bli friske og komme i arbeid? Det er en prioritering blant vanskeligstilte mennesker som jeg synes det er vanskelig å følge helt ut.

Så er det noen som argumenterer med at det er de psykiske belastningene knyttet til økonomien som gjør at dette går galt. Ja, det tror jeg faktisk kan være riktig i noen tilfeller. Men hvordan i all verden skal den avgrensningen gjøres med hensyn til hvem det er som tåler den belastningen, og hvem som ikke tåler den, og hvilke diagnoser gjelder det? Da står vi igjen med å utvide ordningen generelt for alle. Da har vi i hvert fall et økonomisk problem. Da har i hvert fall SV behov for å si at det en del andre ordninger for vanskeligstilte mennesker, helseoppfølging og oppfølging av folk som trenger å få mer kvalifisering for å komme tilbake til arbeidslivet – jeg kunne også nevne bolig og tannbehandling en masse – som jeg mener det hadde vært riktigere å bruke disse pengene på. Jeg mener det hadde vært mye riktigere å gjøre det sånn, for jeg er helt sikker på at summen av det hadde blitt veldig mye bedre. Det er ingen som mener at folk skal gå og vente på en behandling som kan fungere.

Et prinsipp vi kanskje må diskutere, er: Hvis det offentlige har ansvaret for at ting blir liggende, om man somler med ting, er det et prinsipp som jeg tror at vi politikere bør drøfte nærmere, hvordan forholdet mellom innbyggere og det offentlige og myndighetene bør ordnes.

Vigdis Giltun (FrP) [11:33:44]: Det er skuffende å høre hvordan et forslag som er ment å løse noe som er et problem for alvorlig syke, blir mottatt av de fleste partiene i denne salen.

Det er riktig at vi har en av verdens beste sykelønnsordninger. Nå har komiteen også vært i Nederland og hørt at der har de to års sykmeldingsperiode. Kanskje det ville vært noe å tenke på. Selv om de ikke har 100 pst. full dekning i de to årene, gir det en mye større fleksibilitet. For dem som går utover det ene året med sykepenger, handler det ikke bare om pengene, selv om det er viktig, men det handler også om at de trår over en ny terskel – de trår ut av arbeidslivet. De har ikke lenger noen jobb. Det er veldig alvorlig. Det gjør også at de mister tilhørigheten til arbeidslivet og må starte på nytt igjen.

Det er riktig at det er en del andre grupper enn de kreft-rammede som trenger mye lengre tid enn et år. Vi var på Vestlandet og snakket med en som hadde mistet synet. Han brukte ett år på å rydde opp i sin situasjon, for å bli klar over hvordan han skulle klare hverdagslivet sitt. Han er nå tilbake i full jobb takket være en velvillig arbeidsgiver. Men som han sa: Jeg hadde trengt mer enn ett år på sykepenger.

Det vi kanskje burde debattert her i dag, er hvordan vi kan gjøre om den gode sykelønnsordningen vår til også å fange opp dem som trenger mer tid for å unngå at de trår ut av arbeidslivet. Det gjelder ikke dem som aldri vil komme tilbake til jobb. De vil gå over på arbeidsavklaringspenger, eventuelt uføretrygd, etter hvert. Men for dem som fremdeles har et stort håp om at de skal tilbake til arbeidslivet, bør man sikre bedre ordninger. Det var det vi kanskje skulle brukt dette forslaget til: De som ikke var enig med Fremskrittspartiet, og som så svakheter i forslaget – hvorfor kommer de ikke opp med et bedre forslag, noen ideer, i stedet for å sable det ned og mistenkeliggjøre Fremskrittspartiet?

Jeg må også si at man bør se på ordningen hvor én sykedag er én sykedag, og to sykedager er to sykedager, tre sykedager i en uke er tre sykedager – ikke en hel uke. Det er forskjell på å være borte fra jobben i to–tre dager i en uke og være borte hele uken. Det ville også gi en større fleksibilitet, og det vil bare være en rettfærdig ordning at man får dekning for de dagene man har fravær.

Vi har et viktig mål om å holde folk i arbeidslivet, beholde tilknytningen til arbeidslivet også mens man er syk. Da synes jeg at de andre partiene får sette seg ned og kanskje lage noen bedre forslag hvis de synes at dette forslaget ikke var så veldig bra – se på svakheter, ta det med seg og komme opp med noe bedre. Dette handler ikke nødvendigvis om penger, det handler om å holde folk i arbeidslivet og få folk friske. Da må man hjelpe til så godt man kan.

Tove Linnea Brandvik (A) [11:37:10]: Representanten Gullvåg sa tidligere i debatten at det er en belastning å bli syk. Jeg har lyst til å tilføye at det faktisk er en ganske mye større belastning å ikke bli frisk. Og det er faktisk den grensegangen vi diskuterer her i dag: Hvem er det vi skal utvide sykelønnsordningen for? Hadde dette forslaget dreid seg om en generell utvidelse av sykelønnsordningen, hadde dette vært en mer fair debatt, enklere å forholde seg

til. Nå skal vi sortere folk etter om de blir friske eller ikke, og bare de som kommer tilbake til det «normale» livet, det friske livet, skal få lov til å ha 100 pst. kompensasjon. Hvis man ikke har utsikt til det, skal man få lov til å gå ned til to tredjedeler. Det er en god ordning. Det er en sikker ordning. Det er ikke bar bakke. Det er faktisk en god kompensasjon å gå ned til to tredjedels inntekt. Den største utfordringen vi har i denne debatten, er: Hvem er de alvorlig syke? Hvordan skal vi sette grensene? Hvem skal vurderes om en kommer tilbake i jobb? Hvem er de som kommer tilbake til arbeid? Det er den biten vi skal ta tak i. Det er flere som skal kunne komme tilbake i jobb, det er flere som skal få mulighetene. Den medisinske utviklingen går framover, det er flere som blir helbredet. Det er flere som kommer tilbake, men det er ikke sikkert vi skal kreve at de skal komme tilbake til et «normalt» liv. For hva i alle dager er et normalt liv? Det er ikke sikkert man skal være A4 med alle lemmer i behold. Det kan være ganske normalt å mangle en arm eller en fot eller ikke gå, og man kan ha en full hverdag. Men det er ikke sikkert den medisinske vurderingen i utgangspunktet var at de hadde samme «silkeføre» som alle andre. Så det er avgrensningene som lager problemer med dette forslaget.

Så får vi vurdere hvor lenge sykelønnsordningen skal vare, eller hvordan vi skal gjøre det med rehabilitering – en raskere, sterkere rehabilitering, mer rehabilitering, bedre oppfølging, tettere oppfølging. Men vi kan ikke diskutere hvem som er sykest, for det kan godt hende at når det gjelder en del av disse grensene, er det kanskje de friskeste som får den sterkeste prioriteringen. Det er en utfordring, men det betyr ikke at ikke de også synes det er en belastning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:39:46]

Stortingets vedtak til lov om avtaler om deltidsbruksrett og langtidsferieprodukter mv. (Lovvedtak 50 (2011–2012), jf. Innst. 248 L (2011–2012) og Prop. 57 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 4 [11:39:58]

Stortingets vedtak til lov om endringer i kommunelova m.m. (samkommune mv.) (Lovvedtak 51 (2011–2012), jf. Innst. 266 L (2011–2012) og Prop. 49 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 5 [11:40:12]

Stortingets vedtak til lov om endringer i bustadbyggjelagslova (fusjon mellom boligbyggelag og heleide datter-

aksjeselskaper) (Lovvedtak 52 (2011–2012), jf. Innst. 246 L (2011–2012) og Prop. 66 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er vi klare til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Sak nr. 1, utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker, er allerede vedtatt utlagt for behandling i et senere møte.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre

Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en endring i lov om folketrygd, som gir pasienter med alvorlige diagnoser og en mulighet til å vende tilbake til yrkesaktivitet eller en normal tilværelse dersom nødvendig behandling fullføres, rett til en utvidet sykepengeperiode med inntil 14 uker.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.49.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning med tidskonto for sykepenge for kreftpasienter i tråd med Kreftforeningens høringsuttalelse høsten 2011 til statsbudsjettet for 2012, og legge saken frem for Stortinget i løpet av 2012.»

Venstre har varslet at de vil støtte forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.49.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning som kan gi pasienter med alvorlige diagnoser og en mulighet til å vende tilbake til yrkesaktivitet eller en nor-

mal tilværelse dersom nødvendig behandling fullføres, rett til en utvidet sykepengeperiode med inntil 14 uker. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget i løpet av 2012.»

Fremskrittspartiet har varslet at de nå støtter Venstres forslag.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 82 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.49.59)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:43 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Per Arne Olsen og Laila Marie Reiertsen om utvidet sykelønnsordning for kreftpasienter, samt adgang til en fleksibel sykelønnsordning (Endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd) – bifalles ikke.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 79 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 11.50.43)

Votering i sakene nr. 3–5

Presidenten: Sakene nr. 3–5 er andre gangs behandling av lovsaker.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 6 [11:51:10]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.51.
